

SZAZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁR

Éves előfizetés	12 Ft
6 hónapos előfizetés	6 Ft
3 hónapos előfizetés	3 Ft
1 hónapos előfizetés	1 Ft
Éves előfizetés külföldre	14 Ft
6 hónapos előfizetés külföldre	7 Ft
3 hónapos előfizetés külföldre	3 Ft 50
1 hónapos előfizetés külföldre	1 Ft 20

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a szombatnapot kivéve.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 11.
A szerkesztőség kéziratok vétele:
addára vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó
hivatalában intézendők.

LXIII. évfolyam 121. szám.

Nagyvárad

Szombat, 1917 május 26.

Nemzeti politikát!

Tisza tegnapi bucsubeszédje, melyet a munkapártban tartott, mindenképpen érdekes és nagyjelentőségű nyilatkozat.

Mindenekelőtt az állapítható meg belőle, hogy az új alakulással szemben Tisza ellenzékbe megy; tehát koncentrációs kormány kinevezésére lehet számítani és pedig vagy pusztán az eddigi ellenzéki pártokból vagy ezek mellé a munkapárt ama tagjainak támogatásával, akik nem fogják Tiszát az ellenzéki padokra követni.

Érdekes Tiszának az a vallomása is, amellyel eddigi állásfoglalását két pontban módosítja. Az egyik a választójog kérdése; itt Tisza hajlandó lett volna a korhatár leszállítását bizonyos vonatkozásban javasolni. A másik, ennél is fontosabb vallomása a nemzeti-ségi kérdésre vonatkozik. Erről a következőket mondotta:

Nyugodt lelkiismerettel mondhatom, hogy az a lélekemelő tapasztalatra jutunk, hogy nem magyar ajku polgártársaink nagy része a háborúval kapcsolatos szenvedésekből, nélkülözésekből, áldozatokból és harcokból. De az általános képek ezen főlemelő volta mellett nem szabad észrevétel nélkül elmerülnünk a kedvezőtlen tünetek mellett. Ha lokálisan is, ha talán kevésbé súlyos jelleggel is, mint sokan előre féltek tőlük, de vannak kedvezőtlen tünetek, amelyekkel szemben a nemzet, az állam iránti bűn volna a struccpolitika. Egyes nemzetiségek egyes tagjai és pedig, fájdalom, különösen magasabb műveltségű tagjai, különösen lelkes és tisztó tagjai, akkor, amikor a hazába betört ellenséggel közvetlen érintkezésbe jutottak, oly magatartást tanúsítottak, amely nemcsak arra sem mutatta azt a hazafias érzületet, amit joggal vártunk meg az ország minden polgárától.

Ebből okvetlenül következik az orvoslás szükségé. És nézetünk szerint az orvoslást keresni kell egyfelől a büntető tör-

vénynak a hűtlenségre és a hazasellenes igazságra vonatkozó szakaszainak lényeges szigorításában, másfelől az állami felügyeletnek és tovább megyek, az állam közvetlen befolyásának fokozásában a nem magyar ajku tanintézetekre, különösen a tanító és lelkészképzőkre nézve. Nem szabad elhárítani azt, hogy a mi nem magyar ajku népünknek igazán romlatlan, gyermeket jó lelkét olyanok irányításuk és vezetése, akik a hazafias érzületnek ily csekély mértékéről tettek tanúságot. Közös érdekünk ez tehát mindnyájunknak, amelyben — és van okom ezt kimondani — számíthat a magyar nemzet a hazafiasan gondolkodó nem magyar ajku polgárok természetesen vezetésének, vezető férfainak helyesítésére és közreműködésére is.

A távozó Tisza ezzel az őszinte vallomásával tartozást rótt le. Ő volt mindig fanatikus hirdetője annak a gondolatnak, hogy a nemzetiségi túlzókat intézményes engedményekkel megnyerni. Ebből a nyilván téves felfogásból lehetett megmagyarázni azt, hogy a háború előtt közvetlenül alkudozni próbált az oláh nemzetiségi párttal, a háború első évében pedig a választójogi törvény reformálását helyezte kilátásba — a nemzetiségek javára.

A magyar közvélemény aggodalommal látta ezeket a veszélyes kísérleteket, hiszen nálunk a nemzetiségek egyenjogú polgártársaink s minden extraverst csak az izgatónak, a túlzóknak ad táplálékot és újabb biztos bázist. Minden nemzetiségi kiváltság az egységes magyar állam, a jogegyenlőség elvén épül fel és önmaga ellen tör, ha nemzetiségi csoportoknak az állam nemzeti jellegének rovására kiváltságokat ad. Végre, távozásakor belátta ezt Tisza is, még pedig mint gyakorlati ember, a gyakorlati élet tanúságtételéből s a milyen őszinte, egyenes ember, felfogásának ezt a megváltozását is volt bátorsága egyenesen, nyíltan bevallani.

A vallomás azonban még tovább is megy. Rátapint az ugynevezett nemzetiségi kérdés elevejére, nemzetiségi intelligenciánk nevelésének ügyére és itt bátran levonja azt a következtetést, hogy kivételes helyzettel szemben kivételes intézkedésekre van szükség, a nem magyar ajku tanintézetekre biztosítani kell a fokozott állami befolyást.

Kétirányzat közötti harc közt burjánzott fel nálunk az irredentista gyom egyes nemzetiségi iskolákban. Az egyik oldalon azt hirdették, hogy tekintettel a nemzetiségi iskolákra, a közoktatás államosítandó; a jelszó hűveinek persze nem annyira a nemzetiségi, mint inkább a hitvallásos iskolák miatt fájt a fejük. Velük szemben meg kellett védeni a hazafias katolikus, református, luteránus stb. iskolákat, a támadás és ennek megfelelőleg a védelem is a körül a kérdés körül forgott, hogy államosítsunk-e mindent vagy sem s így a vita elterelődött az egyetlen bajról, a nemzetiségi iskolák kérdéséről.

Most Tisza bucsubeszédje rávilágít a jövőnek erre a fontos feladatára: fokozott állami befolyás — ott, ahol szükség van rá, a nemzetiségi oktatás és nevelés terén. Ehhez még a nemzetiségi pénztézetekkel szemben is hasonló erélyes és hazafias eljárást: és nem kotyogna senki nemzetiségi „kérdésről” Magyarországon.

Tisza bucsubeszédjéről lehetnek eltérők a vélemények; de a nemzetiségi ügyben mondott szavainak nem szabad nyomtalanul elhangzani. Az állampolgári jogok kiméletével, de az állampolgári kötelesekre való rászorítással, ezen a nyomon kell haladnia annak a magyar nemzeti politikának, melyet az új kormánytól vár a nemzet.

*

Az olaszok áttörési kísérletei meghiusulnak.

Délkeleti harctér. Budapest, május 25. (Hivatalos.) Változatlan.

Olasz harctér. Budapest, május 25. (Hivatalos.) Az olaszoknak az Isonzó arcvonal ellen intézett hatalmas rohama tegnap ismét rendkívül elkéseredett küzdelmek eredménye lett. Védőcsapataink diadalmasan megállták helyüket, állásainkat kivétel nélkül megtartottuk. A támadó olasz hadseregek északi szárnyát ismét a Volice magaslatok és a Monte Santo ellen hajszolták előre. Különösen bős és makacs harc tombolt a 652. magaslat birtokáért Vodice-től délre. E magaslatot az olaszok az esti órákban meglepték, éjszaka azonban vitéz csapataink órák hosszat tartó közelharcban visszahódították. Ugy itt, mint a Monte Santo százszámra hagyta vissza a hullákat a hátráló ellenség.

A Karszt-fensík ismét nagyszabású áttörési kísérlet színhelye volt. Az olaszok kiméretlenül vetették tömegeiket elsáncolt állásaink ellen, amelyek az előkészítő tüzeléstől sokat szenvedtek ugyan, mögöttük azonban rendületlenül és hidegvérrel fogadta védőseregünk az ellenséget. Egész napon át és az éj folyamán is több ízben folyt a viaskodás állásaink birtokáért a Fajti Hrib-en, Kostanjevicánál és innen délre, le egészen a tengerig. Az ellenség minden erőfeszítése hiábavaló volt, seholsem tudott áttörni.

A nap sikerében gyalogság és tüzérség egyaránt osztozott. Május 23-án 130 olasz tisztet és 4600 főnyi légénységet ejtettünk foglyul, számuk tegnap jelentékenyen növekedett.

A vezérkar főnöke.

A monarchia hadicéljainak megvitatása.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) A Magyarország jelenti Bécsből:

A legközelebb megengedik a monarchia hadicéljainak nyilvános tárgyalását és megvitatását, hogy a hivatalos körök értesülést szerzhessenek a nép körében uralkodó felfogásról és hogy a békefeltételek tekintetében tisztásohjanak a nézetek.

A hadveszetőség olyan véleményen van, hogy a háboru túl van a tetőponton és a végső döntés napja nem vártnak sokáig magára.

A hadicélok megvitatása bizonyos korlátozások között fog történni, amelyet a hadviselés, a szövetségessék és a semlegesek érdekei megkövetelnek.

Zeppelin támadás London ellen.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) Berliából jelentik: A Wolff-ügynökség jelenti: Egyik tengerészeti léghajórajunk Strasser korvettkapitány vezetése alatt 23-ról 24-re virradó éjjel sikeresen megtámadta Délangolország, London, Sherness, Harwich és Norwich megerősített helyeit. Valamennyi léghajó az ellenség tökéletesen bitett védőrendszabályai ellenére veszteség és sérülés nélkül tért vissza.

A tengerészeti vezérhar főnöke.

Az esztrák birodalmi tanács ülészakának megnyitása.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Esti lapjelentés szerint az uralkodó a Hofburgban e hó 30-án délelőtt 11 órakor fogja ünnepélyesen megnyitni a birodalmi tanács ülészakát.

Májusban több mint egy millió tonna.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) Hamburgból jelentik: Német lapjelentés szerint a májusban elsúlyosított hajótér messze felülmúlja az egymillió tonnát.

Dühöng a lisszaboni forradalom.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) Kopenhágából jelentik: Lisszabonban egyre dühöng a forradalom. A portugál fővárosában hétfő óta mindenütt nagy utcai harcok folynak.

Veszteségteljes francia támadások.

Berlin, május 25. A nagyfőhadparancsnok jelenté:

Égyugati harctér.

Rupprecht bajor trónörökös vezértábornagy hadserege Wyttschaete szaktábornok és Armentières-től északra erős tüzhatalmát után előtörő felderítő osztagokat közelharcban visszaverték. Az Artois arcvonalon a tüzelés este, kivált Lens-től északnyugatra és Bullecourt-nál fokozódott. Lensnél angol erők legelől lévő árkaikba nyomultak, ahonnan ellentámadásunkkal elűztük. Egy korlátolt területen még folyik a harc. Bullecourt-tól északnyugatra több angol század előtörése állásunk előtt megfiúult.

A német trónörökös hadserege Craonelle-től északra és a corbany-pontaverté országúttól nyugatra a franciáknak este éjféli tüzelés után indított részleges támadásai veszteségteljesen összeomlottak. A Champagne nyugati részén a tüzelés barok tevékenysége erősödött.

Albrecht württembergi herceg hadserege: Lényeges esemény nem történt.

Az ellenség a tegnapi napon tíz repülőgépet veszített, amelyeket légi harcban és védőágyunkkal szedtünk le.

A keleti harctéren és a macedon arcvonalon a helyzet változatlan.

Ludendorff, első főszállásvezető.

A munkapárt nem tér el eddigi álláspontjától.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Khuen-Héderváry Bádenből visszatérve kijelentette, hogy ő felsége a helyzetről és a válság kérdéséről tájékoztatta magát. A király előtt nem titkolta, hogy a munkapárt senki kedvéért sem hajlandó elhagyni álláspontját.

Mint hogy nem történt a kihallgatások során semmi megegyezés, a válság sem lesz gyors lefolyású.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Neues Wiener Tagblatt holnapi száma írja, hogy a királyi audiencián megjelent politikusokat József főherceg fogadta, állítólag kijelentette, hogy ha szükség van rá a válság megoldásánál, személyét szívesen rendelkezésre bocsátja, noha inkább ismét a frontra akar visszatérni.

Hírlik, hogy Khuen-Héderváry a főherceg előtt sem csinált titkot abból, hogy senki kedvéért sem tér el azon politikától amelyet addig folytatott és hogy minden oldalról a legjobb akaratú a válság megoldására irányul tekintetük.

* **Mégy olcsó hét a Czillér-áruházban.** Nagyvárad legnagyobb áruházának a mai lapunkban megjelent hirdetését senki ne mulassza el figyelmesen elolvasni. A drágaságban is olcsón vásárolhat Czillér Imre nagyáruházában mindenki, akinek bármiféle bevásárolni valója van. Keressé fel hát a takarékos közönség a 4 olcsó hét alkalmából a Czillér Imre nagyáruházát.

Politikusaink a király előtt.

Andrássy és Apponyi nyilatkozatai.

Budapest, május 24. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: Egy óra után Badenből Andrássy visszatért. Az újságíróknak kijelentette, hogy a király a következő sorrendben folytatja le a kihallgatásokat:

Szász Károly, Khuen Héderváry Károly gróf, Andrássy Gyula gróf, Apponyi Albert gróf, Zichy Aladár gróf és Károlyi Mihály gróf. A kihallgatottak a kormányválság megoldásáról előterjesztést tettek a Felsőháznak, aki kegyesen meghallgatta azokat, azonban döntés még ma nem történt.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) A Budapesti Tudósító jelenti: Szász Károly után Andrássy jelent meg az uralkodónál kihallgatáson. Kihallgatása egy fél óra hosszat tartott. Utána Apponyi következett, aki szintén fél óráig volt a királlyal. Ezután Károlyi, Zichy Aladár következtek, a sort Khuen Héderváry fejezte be.

Andrássy az egybegyűlt újságírók előtt kijelentette, hogy a király megkérdése véleményét a válságról, azonban döntés még nem várható. Kijelentette továbbá, hogy ma még Bécsben marad, azonban itt maradás nem áll a politikával összefüggésben.

Andrássy arra a kérdésre, hogy megjelenik-e majd újabb audencián, azt válaszolta: Lehetséges, de még nem tudja.

Apponyi Albert gróf kijelentette, hogy a kihallgatás formatív jellegű volt. A király meghallgatta a pártvezérek véleményét, miként volna a kormányválság megoldása keresztülvihető.

A József főherceggel kapcsolatos kombinációra vonatkozólag megjegyezte Apponyi: nagyon kívánatos volna, hogy a munkapárt tetszését is megnyerné. Kijelentette továbbá, hogy a pártvezérek ma visszatérnek Budapestre és jelentést fognak tenni pártjuknak.

József főherceg szerepe a kormányválságban.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik a Magyar Távirati Irodának:

József főherceg, akinek a király a válság megoldásában jelentékeny szerepet szánt, Bécsbe érkezett. A főherceget az állomáson autó várta, amelyen aztán Badenbe ment.

A 8 Órai Újság jelenti Bécsből:

A bécsi politikai körökben a legbatározottabban előtérbe nyomult az a kombináció, amely a válságot József főherceg személyével kívánja megoldani.

A kombináció szerint a kormány élén József főherceg állana, lenne azonban mellette egy u. n. beszélő miniszter is, akinek személyét Apponyiban látják.

A kihallgatások legközelebb folytatódhatnak. Legközelebb Tisza ex miniszterelnök is sorra kerül.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) A Bud. Tudósító jelenti: A királyi kihallgatáson megjelent politikusokat József főherceg is kihallgatáson fogadta.

Más kombinációk a kormányválság megoldásáról.

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) A 8 Órai Újság jelenti Bécsből: Hölkező helyről arról értesülünk, hogy a kormányválság megoldásában előtérbe került Berzeviczy Albert személye, nagyon valószínű, hogy a király őt fogja megbízni a kabinet alakításával, mivel irányadó körök véleménye szerint Berzeviczy könnyen megszerezné az egész munkapárt támogatását. Elő kötelessége volna természetesen a választójog reformjának megteremtése. Az udvari körök Berzeviczy mellett Jósika báró személyét is kombinációba hozzák.

Wekerle pénzügyminiszter?

Budapest, május 25. (Saját tudósítónktól.) Hír szerint az új kormányban a pénzügyminiszteri tárcát Wekerlénak szánták. Telesyky ex pénzügyminiszter kijelentette, hogy semminemű kormányban sem kíván részt venni. Felmentés után bevonul katonai szolgálatra. Jankovich exminiszter szintén bevonul.

Kilépés a munkapártból.

Budapest május 25. (Saját tudósítónktól.) A 8 Órai Újság írja: Lukács György, a Felsőházi kerület képviselője Khuen Héderváry grófnak, a munkapárt elnökének bejelentette a pártból való kilépését.

Pünkösdi ünnepek a Püspökfürdőn.

A magyarországi egyik legszebb és leggyönyörűbb tavaszi ünnepe a Pünkösd. Ez a gyönyörű májusi napot minden épkész ember arra használja fel, hogy a természetben gyönyörködhesse és minden idejét a szabadban töltsön. A pünkösd a virág, fák, fűvek, erdők ünnepe, amikor a munkában elfáradt ember is a természethez menekül, ott keres örömet, pihenést, sokszor lelki vigasztalást is.

Évtizedek óta szokásos, hogy ezeken a napokon a vármegyéből zsúfolt vonatok indulnak és érkeznek Biharmegye legszebb nyaralóhelyére, a Püspökfürdőre.

A zsúfolt vonatok a fáradt emberek ezreit öntik ki magukból, akik mohón színek a ragyogó napfényű, édes természet ölére, hogy ott új erőt gyűjtsenek a további fáradalmakra. Ez évben is így lesz. A fürdő vezetősége felkészülve várja az érkezőket, a hatalmas park teljes lombdíszeivel fogadja az érkezőt s a fürdő megszépítésére Komzsik Alajosné vezetésével működő konyhája, eleven, friss. A zenekar pedig a legújabb és legrivatalosabb nótákkal és hódolattal fogadja a Püspökfürdő régi, megszokott, kedves vendégeit.

A nyári és tavaszi menetrend szerint már az összes fürdő vonatok közlekednek s ugyiszólván minden órában élénk összehangolás áll fenn a Püspökfürdő és Nagyvárád között.

* Előrendű hántott vargafa erdei métere husz korona a Szent eleki erdőben (Püspökfürdő felett) átvéve. Faulalványok Merz János borkereskedésében, vagy a megbízottnál az erdőben.

A fiataloknak bírósága

szociális vívmány volt akkor, amikor a béke normális viszonyai mellett mód és lehetőség kínálkozott arra, hogy a bűnre hajlamos a közrend teljessége folytán kevesebb büncselekményeket találjon s ha már vétkezett, több esélyesség volt arra, hogy lelki és kevés külső lényességgel jobb belátásra, a javulás útjára térjen.

Ma azonban egészen más a helyzet. A gyerekeket ma nincs mód nevelni. A gyermek nevelődik. Magától. Az utca hangulatát, rikkanos erkölcsét szívja magába és az utca romlottságának adja oda a maga testét és lelkét.

Leány és fiú egyformán felügyelet nélkül nő fel. Nem érzik az apa szigorát, az anya ápoló szeretetét. Nem érzik, mert a világ kerekén olyan fordulat állott be, hogy a kenyérkereset gondja a férfi válláról oda-pántalódott a nő vállára. Az apa bent van a hősök légiójában, az anyát pedig az élelmiszer után való szaladgálás vonja el a neveléstől. S a gyermeknek is részt kell venni a megélhetés küzdelméiben, szaladgálni kell reggeltől estig az élelmiszerekért.

A fiataloknak bíróságának mai formája s változott viszonyokhoz már nem való. Ne az élet igazodjék emberalkotta törvényekhez, hanem a törvények okszerűen alkalmazkodjanak az élet követelményeibe, s így radikálisabb, célszerűbb és erősebb eszközök kell nyulni. A szeretet, mely a fiataloknak bíróságát irányította, ma, amikor a háboru a lelkekben borzalmas pusztítást okozott, nem éri el a kívánt határt, a patronázsok működése pedig korlátozott. Olyan rendszabály kell tehát, amely egyformán hasznos a közre és a delikvensre.

Sok esetben a szabadságvesztés erőteljesebb alkalmazása s ennek a nyilvánosság elő hozatala volna szükséges. A sajtó nem írhatja meg a legártalmasabb eseteket sem. Pedig az egyetlen óvás ma az embereknek az, ha a másoknak megbízhatatlanságát előre tudják. Mivel a közrend fenntartásával preventive nem tudjuk megakadályozni a gyakori, túlsok bűncselekményt, oly módon kell a közfigyelmet az óvatosságra terelni, hogy a bűncselekmények nevét, ha szükséges, a bíróság szolgáltatssa ki.

A fiatalok romlottsága és kriminalitása ugyanis túllépte már azt a határt, amelyet még megőrizni sem lett volna szabad: Háromszáz százalékkal emelkedett azoknak a száma, akiknek bűnét általomban részesíti a titoktartás.

Ezek elítélten, terheltten, tele rossz szándékkal és romlottan elvegyülnek a gyanútalan ártatlanok között. S ennek az anyagnak kellene betölteni a háboruban elesettek, káros és munkaképtelenné váltak helyéit. Szörnyű gyümölcsei a háboru előtti pénzügyi ártatlanságnak s a háboru alatti fosztogató rablóhadjáratnak most érnek meg, mert ebben a levegőben nő fel az új nemzedék.

A kis gyermekszívek az emberi gonoszság s raffineria csiráját szívják magukba. Ijesztő rá gondolni, hogy milyen lesz a harmadik háborus tanév mérlege, ha a szülői ház hallatlan köznyalmazására gondolunk! Milyen jövő vár erre az országra, ha a jövő generáció lélekben ennyire romlott, erkölcsében ennyire lelényedt, testében ennyire megmetyesedett?

A gyöngyösi tüzkárosultak felsegítése.

A polgármester felhívása.

Az egész ország közönségét megdöbbentette az a rémes szerencsétlenség, amely Gyöngyös városának nagyrészt rombadöntötte s a virágzó kis magyar város lakosainak többségét földönfutóvá tette.

A rettenetes tűzvész kétezernél több lakóházat és középületet hamvasztott el s odaégett a lakosságunk nemcsak minden idegösséességét, de élelmiszerkészletét is s a tehetős lakosság hajlék és élelem nélkül a kétségbeesés napjait éli a rettenetes elem által rombadöntött füstölögő romok között. A kár mintegy ötven millió korona.

Ifjú koronás királyunk, áldott lelki hitvesével sietett a jórésztben elpusztult város falai közé, hogy vigaszával enyhítse a nagy szerencsétlenség által sújtott lakosság kétségbeesett fájdalmát. A kormány is azonnal intézkedett a nyomorba jutott lakosság felsegítésére.

De a pusztulás oly nagy, hogy az egész ország lakosságának jótékony segítségére van szüksége.

Aradon már megindult a segítő akció. Arad város közönsége pénzzel, élelemmel, ruhával siet a földönfutóvá lett szegény nép segítségére.

Nagyvárad mindig áldozatkész közönsége sem maradhat télenél a nagy szerencsétlenséggel szemben.

Alább közöljük a polgármester felhívását, amelyben Nagyvárad nemcsak önmagának közönségéhez fordul a szerencsétlen gyöngyösi felsegítésére, hanem a közönségétől is segítségért fordul.

A polgármester felhívása a következő:

Polgártársak!

Rettenetes csapás érte újból hazánk egyik virágzó és legszebb fejlődésnek indult magyar városát. Ismét másodszor a tűzvész áldozatul esett Gyöngyös, amely a maga erejéből most már képtelen elvisselni eme rettenetes csapás okozta károkat.

Ne várjuk meg, míg szerencsétlenül járt testvéreink eső szóval kiáltanak hozzánk és az egész nagy Magyarországra felé, hogy rettenetes nyomorúságukban rajtok segítségünk, hanem siessünk segítségükre a szerencsétleneknek, kiket minden élelemtől és hajléktól megfosztott a borzasztó csapás s kik a legsomorúbb jövőnek, mondhatni éhínségnek néznek elébe, ha a mindig áldozatokra kész, nemeseikü magyar közönség ki nem nyújtja felőlük segítő kezét.

Hazafias kötelessége tehát minden magyar honpolgárnak s így városunk egész társadalmának is, hogy lehetőleg azonnal segítségben részesítse a szerencsétlenül járt gyöngyösi testvéreinket.

Járuljon hát hozzá városunk minden polgára, férfi, nő egyaránt, vagyonához és tehatóságához képest kisebb nagyobb adományával eme nemzeti nagy gyász enyhítésére és gyöngyösi polgártársaink felsegítésére.

Adományokat a rendeltetési helyére juttat Nagyvárad város polgármestere (I. emelet, 2 sz.)

Nagyvárad, 1917 évi május hó 24.

Hazafias üdvözléssel:

Rimler Károly s. k.
polgármester.

A Hadikölesön jegyzése.

Másfél milliónál többet jegyeztek.

A központi irodában tovább folynak a hadikölesön jegyzések és pedig igen szép eredménnyel.

Az intéző bizottság határozatából folyólag Juricskay Barna pénzügyi tanácsos elő megidézett polgárok tegnap jelentek meg és nagyra értékelték Juricskay tanácsos előtt, hogy a hatodik hadikölesön jegyzésben, már anyagi erejükhöz mérten jegyeztek. Aki pedig nem jegyzett, siven közeledéssel tettek eleget hazafias kötelességeiknek.

A hadikölesön propagálás érdekében a Szigligeti színházban díszelőadás lesz, amely alkalmából a megnyitó beszédet Rimler Károly polgármester fogja tartani, míg az ünnepi beszéd elmondására egyik helybéli vezető pénzügyi ember lesz felkérve. Igen erős a remény, hogy a propagandális ünnepi előadás éppen úgy, mint Kolozsváron, meg fogja hozni a kellő sikert.

Ugyancsak a hatodik hadikölesön propagálás érdekében ma délután 4 órakor a városi háza bizottsági termében értekezlet tartanak a tanácsintézetek tagjainak a havonászával, amint azt az intéző bizottság ülésén Biró Márk tanár indítványozta és amelynek szervezését magára vállalta. Biztosak vagyunk abban, hogy a tanácsintézet minden egyes tagja itt is, mint mindenütt közelebb viseli az ügyeket a teljes sikerhez.

Lehetetlen elhallgatnunk Schwartz Soma körzeti bizottsági elnöknek agilis működését, aki egy maga 75.000 korona apróbb tételel jegyzést eszközölt, továbbá Kiss Benedek mértékhatásküldő hivatali főnöknek működését, aki 358.000 korona jegyzést gyűjtött. A központi irodában a tegnapi nap folyamán a következő jegyzéseket eszközölték:

Wainberger Lajos 142.000, Hás Fülöp és fia cég 100.000, Weiszlovits Lajos 20.000, ifj. Ullmann Izidor és fia ismételt jegyzése 20.000, összes jegyzése 70.000, Schwartz és Ullmann 15.000, Schwartz Hermann 10.000, Farkaskeleimi Rt. főköta 10.000, Nagy György 10.000, H. I. 10.000, Szilágyi Géza 5500, Jónás Andor 4000, Galberg Manó 2000, Frisch Adolf 2000, Standary György 1500, Bártfay József 1000, Schwartz Zsigmondné 1000, Klein Etel, Paula és Hermin 750 korona.

Az összes jegyzés a már előbb közltekkel együtt **1.583.250 korona**.

*Nyári himzett ruhák és Blouzek! Kézimunka különlegességek. Etamin Grenadin és Sádára himszvel Kalotaszegi háziper csodaszép ramekai megérkeztek és megtekinthetők. Czillér I. re nagytárházában.

Nines zongorahangoló.

Békés napokban is egyetlen zongorahangoló volt: Brunner Ferenc. És mióta a háború tart, az az egy is megfogyott. Elfogyott. Kálva lett.

Ezzel szemben a zongorák száma főlétszaporodott. Az árdragitók zongorát vesznek. A zöldséges kofák is zongorának. A zongorák kódnak s nines, aki javítsa őket.

Brunner mester javította addig Nagyvárad s a környék zongoráit s fészítette ki meglévő időségeit ezeknek a fájlaltnak.

Most tele van a város a zongorások panaszaival, hogy nincs orvos az 6 alkotmányuknak, amelynek hamis hangja esendül fel a tarassal est esendősége.

Az élet és a zongora hasonlósága most kezd kitűzni. Mindkettőben fellalik azokat a hamiskás vonásokat, amelyek egyforma lehangoltsággal sújtják napjainkat.

Betörőjárás a Baross-utcán.

Egyezzerre két üzletet törtek fel.

A Baross-utcán mostanában ugyancsak napirenden van a betörés. A múlt napokban kötszer egymásután kirabolták a Fried Ignác élelmiszer kereskedését, illetve közér bodegáját, tegnapra virradóra ismét egyszerre két betörés történt ezen az utcán.

Az egyik áldozat Grósz Ede, akinek a Baross és Kolozsvári utca sarkán van rövidáru üzlete. A betörők feltörték az üzlet vaspántos ajtaját és amit csak összeludtak kapkodni, mindent elvitték a boltból.

Grósz Ede tegnap elkészítette az elloptott tárgyak leltárát, amelyeknek értéke minimum 500 koronára rug.

Nagy mennyiségű női és férfi ingek s más alsóruhák, lepedők, vásznak, selyem zsebkendők (színes és fehér) tucatsszámra, harisnyák, soknik több dobozzal, tajték pipák és pipere cikkek: szappan, illetve fésűk és hajszettok stb., szóval ami csak a kis üzletben fel volt halmozva, a betörők zsákmánya lett.

Ugyancsak éjjel ismét harmadszor betörték a Fried Ignác üzletébe és a kőléő ajtót felfeszítették, de ugyilátasik megsemmisítették őket, mert a bodegából semmi sem hiányzott.

A rendőrség ügyeltes tisztviselője Ehrlich Imre fogalmazó Botl György detektívét küldte ki a helyszínre. A detektív megállapította, hogy mindkét betörést ugyanazon tettesek követték el, sőt valószínűnek látszik, hogy a múlt heti Baross-utcai betörés szereplői is a tegnap éjjeli fosztogatók voltak. Jánossy főkapitányhelyettes a detektívintézet valamennyi tagját megbísta a nyomozással, azonban eddig csak feltérésak vannak a fosztogatók kitérére nézve, pozitív eredmény eddig még nincs. A nyomozás folyik.

*Köhögés, hurut, rokadtság és alnyálkásodás ellen gyors és biztos hatású szer a Farkas-féle hurut szelotko. Ára 1-20 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Tájékoztató is kapható.

HIREK

Rudnay prépost.

Nemrég egy táviratunk jelentette, hogy az Ivánka-féle marhasorásai perben a Kuria Rudnay Alsócsajkai prépostot felmentette.

Itt álljunk meg egy szóra.

A háboru elején a kaszai püspök egy kongregációi tagfelvételnél azt mondta, hogy a kongregáció tagjait hába keresztek azok között, kik papirbákosok, pókbálósövedek és padlóház tojásszárca szálítása által hős katonáink tömeggyilkosai lettek.

A „Népszava“ félélt és hallgatott, mielőtt a dínnye a fűben, csak mikor hónapok múlva felmerült Rudnay ellen a marhasorás vádjá, akkor vette elő a kaszai gimnáziumi kongregáció értesítőjét.

Ekkor rontott neki nagy dühvel a kaszai püspöknek, hogy íme, így meg úgy, „Ó Eminenciájá elvitatott a súlyot,“ — mert hát nem csak Weiss, Roth, Schwarz, Grün és Blau, hanem a főtisztelendő prépost ur is stb. stb.

Mit esél most a „Népszava“, midőn a Kuria az 6 egyetlen „díszgőjt“ is ki hazata a kevésbbé tisztességes hadiszállítóknak egyébként kongregációallanok hincárjából?

Három év alatt egy „díszgőjt“ próbáltatott a „Népszava“ a nyakunkba varni: de ezzel is felelt.

Gratulálunk — nem a „Népszavának“ hanem a kongregációknak.

Magyarország Patronája és május hava. Széchényi Emília grófné az. Hungary Mária grófné kezdeményezésére az Országos Katolikus Szövetség körleveltel fordul valamennyi plébánoshoz, hogy Pünkösd vasárnapján, mint május utolsó vasárnapján és a kereszténység egyik legnagyobb ünnepén, a szentmise alkalmával Magyarország Nagyaszonnyáról és a neki felajánlott hasáncról megemlékezve, a háboru sikeres befejezéséért imát mondjanak, sőtleg Esterházy Pál nádornak a magyarok Nagyaszonnyához intésett imádságát és Magyarország boldog jövőjét, valamely ünnepies formában, Szent Mária oltalmába ajánlják. Május ugyanis Mária hónapja és a görögországi áttérés óta a háboru folyamán minden május hónap kedvező volt ránk.

Gróf Vay Péter címzetes püspök. A király a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére dr. gróf Vay Péter apostoli protonotáriusnak a scopolai címzetes püspökséget adományozta.

Adókirovési lajstromok közszemlén. Nagyváradi város adóhivatala részéről értesíttem az adózat, miszerint a II. kerület Ujváros, Kálváros városrészekre vonatkozó s a m. kir. pénzügyigazgatóság által érvényesített III. oszt. ker. adó kirovési lajstromok a folyó évi május hó 26. tól június hó 3. ig bezárólag a városi adóhivatal 15. sz. szobájában ki vannak téve: azokat a hivatalos órák alatt bárki megtekintheti s esetleges felszólamlását további 15 nap alatt a kir. Pénzügyigazgatóságnál írásban beadhatja.

Nagyváradi város adóhivatala részéről értesíttem az adózat, miszerint az I. kerület

lat Olaszi városrészeire vonatkozó, s a kir. pénzügyigazgatóság által érvényesített föld és házbirok után járó áll. jöv. pótdadó kirovési lajstromok a folyó évi május hó 26. tól június hó 3. ig bezárólag a városi adóhivatal 23. sz. szobájában 8 napi közszemlére ki vannak téve: azokat a hivatalos órák alatt bárki megtekintheti, s esetleges felszólamlását további 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatóságnál írásban beadhatja. Városi adóhivatal Nagyváradi, 1917. évi május hó 24. Juricskay Barna s. k., pénz- és adóügyi tanácsos.

Te Deum a főgimnáziumban. Az 1916-17. ik iskolaév szerencsés befejezése után a nagyváradi premonstrál főgimnáziumban holnap, május hó 27-én 9 órakor Te Deummal egybekötött hálaadó istentisztelet lesz a premonstrál rend templomában, amelynek végestével a Katolikus Kőr Szent László termébe vonul a tanári kar vezetésével az ifjuság. Ott az igazgató úr záró beszédet tart és a jutalomra érdemelt tanulóknak a megítélt jutalmakat kiosztja. E költés ünnepélyre a nagyközönség szives érdeklődését tisztelttel kéri a főgimnázium igazgatósága.

A jogügyi bizottság ülése. — Nagyváradi város jogügyi bizottsága tegnap ülést tartott dr. Thury László főügyész elnöksége alatt. Több elhunyt tisztviselő nevének, illetve nyugdíjba menő tisztviselőnek nyugdíjigényét tárgyalta. — Továbbá dr. Zilahy Gusztáv városi esküdők állásának városi ügyész állását való átvezetését véleményezte a szakbizottság, akként, hogy a városnál addig elölelt egész időjt a nyugdíjigényeléstől számítsa be a város. Ennek a javaslatnak keresztülvitelével egy régi visszárs állapottól szüntesse meg a város.

Deutsch K. I. temetése. Tegnap este 6 órakor nagy részvét mellett ment végbe Deutsch K. I. üvegnyakkereskedő temetése. Örökös előkelő közönség lepte el az elhunyt Rákóczi-úti házának udvarát s a ház előtti utcát. Az izr. hitközség és a városi törvényhatóság tagjai tömegesen jelentek meg a végítésségtételre. Dr. Kecskeméti Lipót főrabbi tartott az elhunyt felett szép gyászbeszédet. — A Gaudasági és Iparbank Deutsch K. Ignác igazgatósági tag elhunyt alkalmából koszorúmegváltás címén 100 koronát adományozott az „Áldozathétség“ szobor-alap javára a polgármester kezébe, az özvegyhez pedig részvirratot intézett.

Fedák Sári birtoka. Ipolyságról jelentik: Fedák Sári megvásárolta másfél millió koronáért gróf Oberdorff Hugó Királyfiaputata nevű birtokát Hont vármegyében.

A kórházakban levő sebesült beteg katonák párnáira huzatokat adományoztak: Fodor Izsoné, dr. Romváry Tiborné, N. N., Südy Gyuláné, Wertheimstein Sarolta, dr. Lengyel Zeigmondné, Mihály Pálné, Sebestyén Lajosné, öz. Lőrinc Jakabné, Dési Jánosné, öz. Braun Károlyné, G. J. Hansóly Istváné, Rothbarth Edéné, Keh Ernőné, Ternyei Armiané, N. N., Juhász Lajosné Váradiné, Lövy J. Szentpéteresné, Kis Károlyné, K. Nagy Lajosné, öz. Teleki Sándorné, dr. Tóth Ferenccs, dr. Czimmer Samuáné, mosoni Jánosy Janka. — A Vörös-Kereszt Jobbkéz osztagja céljaira adkozott: Grócz Béla 100, öz. Burger Sándorné 10, Ozvá h Pálné 10, Sebestyén Lajosné 10, Darvasy Lajosné 50 K, dr. Medvigy Gáborás özvegy ruhanevelőket, Oláry Gyuláné hadibélyegét. Mindazon adományokat hálással köszönik s kérik a közönség további szives adakozását. Az adományokat a

Vörös-Kereszt Jobbkéz osztagához, Törvényeszk, földes. 25. ajtó kérik küldeni. Vörös-Kereszt Jobbkéz osztag vezetősege.

Ma van a rokkant színész estéje! A katolikus kör Szent László termében ma igen nagy előkelő publikum fogja végig hallgatni Salgó Jenőt, aki Szász Menyhért egy felvonásos dramolettjében játszik. Egy lábbal és két mankóval lép a színpadra a hős színész, de azért a publikumra nem fog rossz hatást tenni, mert Salgó nem a szívalmas rokkantot fogja játszani, hanem ellenkezőleg és mindenki örülni és nevetni fog a kis darab végén, s mint a rokkant hős megtalálja megunyasszonyát, aki őt most még jobban szereti, mint két lábbal aselött. A művészt első részben fellépnek a Szigligeti Színház első rendű tagjai igen érdekes műsorról, Kovács Márta, Polgár Mariska, Vig Manci, Habár Lola, Bihari Ákos, Békefi Lajos. A zongoránál Kovács karnagy ül. A második részben van a kis dramolett, amelyet Kasits Lujter és Salgó Jenő játszanak. A harmadik rész Salgó Jenő rendkívül érdekes felolvasása: „16 hónapig szarb fogságban“. Kezdeté este pont 8 órakor. Helyárak: zöllye 2 kor., tézöllye 1 kor., álló, diák és katona jegy 60 fillér. Jegyek a Hegedűs Hirlapirodánál és a Kath. Népszövetségél kaphatók.

Virágot a hősök sírjaira. Felhívás városunk honleányaihoz! A múlt év pünkösd ünnepén a legszébb erények egyike a kegyelet városunkban elhalt hőseink iránt, oly meglepő módon nyilvánult, hogy az idén is, amikor a pünkösd már későbbön van, bava ama szép erényben, felkérjük a jövő biskakességét: az ifjuságot és az özvegyeket, hogy mulassa meg most is, hogy a nagy idők sokat szenvedett hősei emlékének mindenkori fog áldozni, s nem lesz városunknak olyan leánya, vagy asszonya, aki pünkösd napján egy egy virággal ne díszítse sírjukat. Legyen e napon az 6 sírjuk virágos kert, pompázzanak e napon ott a kert és a rét virágai, s hirdessenek örök hálát, tiszteletet azoknak, akik meghaltak értünk s a hazáért. Vörös Kereszt Jobbkéz-osztag vezetősege.

Katonai előléptetések. A hivatalos lap közli, hogy a király tart. főhadnagyokká léptette elő Kanász Nagy Sándor dr 101. gy. e. béli, Bojkic Bogdán 70. gyalogezredbeli, Háber Gáspár 37. gyalogezredbeli, Grünstein Barnát 37. gyalogezredbeli, Birenes György 70. gyalogezredbeli és Zsigara Milán 70. gyalogezredbeli tart. hadnagyokat.

Hat hónapra itélték Kreozmét. A bűnbecelt hadi asszony ügyében a tanúhallgatások után gróf Bolza Alfons dr ügyész tartotta meg mély emberi érzésekkel átvezött vádbeszédét. Uj. Zsigra Miklós dr védő esztelte vádlott lelkiállapotát, a szégyent, amely botlása folytán elfoghatta 16 éves leánya és többi gyermekei előtt s az öntudatlan állapotot, amikor nem is tudhatta, mit cselekszik. Az esküdtek a védő által feltett azon kérdésre felelték igennel, hogy gondatlanságból okozta gyermeke halálát. Az esküdtszék az alapon 6 havi börtönrre ítélte. A tárgyalást Szöllössy Gyula tanácselnök vezette s teljes világosságot derített minden részletre. Az ítéletben a vádlott s a királyi ügyész megnyugodtak.

* **Vilmos császár részvéte a gyöngyösi katasztrófa miatt.** Bécsből jelentik: Vilmos császár szívélyes táviratot intézett királyunkhoz, amelyben a maga és a német nép részvételének ad kifejezést a gyöngyösi katasztrófa miatt. A császár és népe részvétét királyunk szintén megleghangú táviratban köszönte meg a császárnak.

* **A Népszövetség pünködi vetítődélutánja.** Pünkösd két ünnepén mindkét délután a Népszövetség vetítő előadást tart a Kath. Kőr Szent László terében. A filmek már utban vannak a remélhetőleg ma megérkeznek. Mindkét napra a műsort holnap közöljük.

* **A tiroli harctéren elesett hős temetése.** Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután az oly fiatal alig 19 éves korában a tiroli harctéren hősi halált halt Baumha Vinca c. és kir. 37 ik gy. ezred önkéntes tisztjének temetése a Beöthy Ödön utcai szűlei háztól. A temetésen megjelent a házi ezred díszsereg és a katonaszemle. Ott voltak az elhunyt rokonai, barátai, bajtársai és a mélyen sujtott édesanyja tisztelői. A szegény anya egyetlen jó gyermekét veszítette el az elhunytban. A temetési szertartást Paulik Béla, Cseresz Gusztyán segédleltel végezték. A bejelentés után a díszes érekegységet feltették a négyesfogatu fehér üveges halottas kocsira, elől a katonakíséret és zenekarral megindult az impozáns gyászmenet a Ruttkovszky temetőbe, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra az elhunytat. — Az elhunyt hazaszállítását valamint az itteni temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata a legnagyobb figyelemmel és pontossággal rendezte.

* **Egy-két percent vagy az új számítás.** Egy öregebb nagyváradi kereskedő beszéli:

— Én nem értem ezeket a mai kereskedőket s igazán megbotránkozom rajtuk. Azt mondják a kávéházban, hogy 40—50—100—200 percentre dolgoznak. Szürnyűség. Én egy-két percentre dolgoztam mindig, jobban boldogultam, mint ők. Ha vettem a kalapot tíz koronáért, eladtam 20-ért, az egy percent, mert megégyezerannyi, ha kétszerannyiért adtam, két percent.

Mit tudják ezek az újak, mi a tisztességes kereskedelem.

* **Tűz a Des Echerolles-Krupér bárónő kertjében.** Tegnap délután a Des Echerolles Krupér Sándorné bárónő Vámbáz utcán levő kertjében tűz ütött ki. A kertben levő üvegház tetőzete gyuladt ki. A házbeliek azonnal hozzáfogtak a tűz továbbharsapódzásának megállítására, a tűzoltók is megjelentek rövidesen, úgy hogy sikerült a tüzet elfojtani. A kár nem nagy, csupán az üvegház tetőzete égett le teljesen. A rendőrség részéről Ehrlich Imre ügyeltes tisztviselő jelent meg a helyszínen, aki megállapította, hogy a Vámbáz utcán haladó közúti vasút mozdonyából kipattanó szikra okozta a tüzet. Magunk részéről szükségesnek tartjuk megjegyezni, hogy ez a vasút teljesen felesleges és beszüntetendőnek vélik, hiszen ezen az útvonalon ki van már építve a villamosvasút, elegendő motorkocsi is áll rendelkezésre. Ebből a kis tüzesetből okulni lehet a jövőre nézve, hiszen a gyöngyösi katasztrófa is egy teljesen jelentéktelennek mutatkozó tűzből fejlődött ki dühöngő lángorkánná.

* **Szeretet tárgyak a Gyermek-napi sorsolásra.** A 7. évi június 3 án és 4 én tartandó Gyermeknap programjába egy nagyszabású sorsolás rendezése is felvett. A polgármesternek a pénzügyminiszter az engedélyt erre tegnap sürgősen megküldötte. A város által adományozott mintegy 800 kor. értékű élelmiszerek mellett már eddig 200 kor. értékű szép tónbolatárgy is vásároltatott. Ezenkívül a rendőrbizottság nyereménytárgyak gyűjtése céljából fordul városunk hölgyeihez és kereskedőkhöz kérve, hogy csekélyebb értékű némi különféle ajándéktárgyakat adományozni kegyeskedjenek. Adjon, aki tud, mert 1000 és 1000 gyermek megmentéséről van szó. Az adományok Polgár Marika (Szalárdi u. 6. sz.) címére küldendők. A rendező bizottság.

* **Női munkások alkalmazása a katonai tértarancnokszágnál.** A (Ór utca 5. sz.) női munkások alkalmazására lett előirányozva. Pályázhatnak jó kézirással, gépirással a magyar és német nyelvet szóban és írásban bíró munkások. Díjazás: II. oszt. munkásoknál 120 K törzsfizetés, 40 K háborús pótlék, I. oszt. munkásoknál még külön 40 K pótlék. Írásbeli ajánlatok esetleg mindkét nyelvben, személyes bemutatkozás mellett naponta d. u. 4—6 ig nyújtandók be.

* **Papa Juont elítélték.** Tegnap fejezte be Seress Barna tanácselnök vezetésével itélkező tanács Papa Juon fonókiásházi bíró bíráját, akit azal vádolt az ügyesség, hogy az inséges tengeri árából 450 koronát elalikkasztott. A tanak igazolták, hogy a bíró 6 korona 60 fillér helyett 8—10 koronáért adta a tengeri vajakját. Farkas István királyi ügyész a vádat fentartotta. Ardelean Justin dr. védő kifejtette, hogy nincs szó alkuszásról, hanem legfeljebb csalásról, mert esetleg félrevezette a lakos-ságot azal, hogy drágábban adta az inséges tengerit. A bíróság a védő álláspontját fogadta el és a vádlottat egy havi fogsárra ítélte. Vádlott és királyi ügyész felbuzott.

* **Dr Rácz Odön szatórűma és vizgyógyintézete** Nagyváradi Szilgyi Dezső utca 7. (Színház mögött) modern új géberendezéssel és átalakítással, tudapesti férfi és női kezelő személyzettel egész rónát nyitva van. Vizgyógycurák, szén savas, villanyfürdők, beléző, forrólég, villanyfény stb. gyógy módok vehetők idegeség, kimerültség, szív, tüdő, helyajok, rheuma, csusz, vesebetegségek gyógyítására. Hűvös és szélvédő gyógy módok. Pihenésre nagy árnyas park rendelkezése.

Tavaszi ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztítása. Füg-göny, kézimunka, kelengye nem-műek tisztítása. Fekete festés első-rendü kivitelben.

HALTENBERGER VILMOS

kélmefestő, vegytisztító és gőzmosógyműjében Nagyváradi.

Gyár telefon sz. 34. Felvételi fizet 14—69.

* **Gyönyörű rózsás arca** a nő leg-szebb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntesse. Elég ha a megbecsülhe-tetlen Y-PO crémet és szappant használja melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát el-tünteteti a ráncokat, szepiöket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörö-séget. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyváradi, Rákóczi-ut 7/B Rimanóczy-palota.

* **Megbízható ujságkihordónöt keres a Tiszántúl kiadóhivatala, azonnali belépésre.**

* **A „Berlini Viktória általános biztosító részvénytársaság”** haj-lendő biztosított felei kívánságára a közel jövőben vagy később lejáró biztosítások összegét egészben vagy részben hadikölcsön jegyzésre felhasználni anélkül, hogy azidő szerint erre a célra feleitől külön fizetést igényelne. Ugyancsak létesít hadikölcsön jegyzéssel egybekapcsolt új biztosításokat is olyanformán, hogy ezek teljes összege fejé-ben az intézet hadikölcsönt jegyez, s az ajánlattevők csupán a normális biztosítási díjakat fizetik. Részletes ajánlattal szolgál az intézet vezérigynöksége. Nagyváradi, Rákóczi-ut 10. II. Telefon 641.

* **Polackoktól KÖNYV** biztos szer-Ára 1 korona 60 fillér. Kapható kiskörmeg Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

* **„Korena szappan-por.”** Nem kell szappan, sem víz, sem mosópor. Eg-fahérra mos, a ruhának nem árt, minden-csomszon a törvényszéki vegyészeti tanúsítvány. Egy félkilós doboz ára 25 kor. rubára 1 ko-rona. Egyedüli forrás: Farkas István „Apolló drogeria” Nagyváradi. Telefon 18—02

SZÍNHÁZ.

Heti műsor:

Szombat délután: Kék róka.
Szombat este: Leányvásár (Vajnovszky Vilma felléptével).

Ma, szombaton délután Hercege Ferenc hírhód színműve a Kék róka keré- színpad, este pedig Vajnovszky Vilmaval a Leányvásár.

A színház pünködi ünnepi. A színház a pünködi ünnepek alatt két-két előadást rendez. Vasárnap délután a Várak len verdeg keré színpad. Vajda Ernő jeles színműve, amelyben Polgár Marikának és Tóth Eleknek vannak elsőrangú szerepei. Este a díszdalmás Mégrás Miska tölti be a műsort, a főszerepekben Sz. Zsigmond Anna, Vigh Manó, Tompa Béla és Bihar Sándorral. — Pünkösd hétfőjén pedig a Gó-lém, a prágai Ghetto pompás legendájából írt dalmű keré színpad, amelynek kissezük-eimszerepét Bihar Sándor játssza. És nem volna teljes az ünnepi műsor, ha méltán ott nerc díszlenék a jubiléus Csárdási-álmú, amely hétfőn este tölti be a műsort.

APOLLÓ mozgó-színház	Szombat
	Ibolya falók dráma 3 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.	

VIGADÓ mozgó-színház	Szombat
	Románia elfoglalása háborús felvétel.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.	

UKANIA mozgó-színház	Szombat
	Győzött a szépség dráma 3 felv.
Az előadások vasárnap d. u. 8 órakor, hétköznap 5 órakor kezdődnek.	

KÖZGAZDASÁG

Vásári árjegyzék:

	Árak	Forgalom
Tiszta buza	K 41.50	— mm.
Rosa	" 33.50	" "
Arpa	" 33.—	" "
Zab	" 40.—	" "
Tengeri	" 30.—	" "
Burgonya	" 26.—	" "
Borsó	" 1.40	" "
Lencse	" 1.40	" "
Bab	" —.76	" "
Köleskása	" 2.00	" "

Liszt.

	Árak	Forgalom
Láng	K 1.06	" "
Zsemlye	" —.70	" "
Fehér kenyér	" —.54	" "
Barna kenyér	" —.50	" "

Takarmányféle.

Szóna fuvarral 100 kg. ként	K 48—58—
Szalma	" 8—10—
Alom szalma fuvarral 100 kg.ként	" 7—8—
Zsupszalma	" " "
Lucerna v. lóhere	" 60—80—

Tuzifa.

Bukk ürkm. fuvarral	K 30—
Tölgy	" 30—
Cser	" 35—

Vegyesek.

Markabus I. osztályu	K 8—8.80
Óbor literje	" 6—
Uj bor	" 4—
Szilvapálinka literje	" 10—
Szesz literje	" 10—11.50
Mész mm. kint	" 40—
Szalonna kg.-ként	" 9.60—
Vereshagyma	" —.75
Fokhagyma	" 5—
Barnakenyér	" —.51
Szalonna, nyers friss	" 9.60—
Köleskása kg.-ként	" 2.—
Sertéshús	" 7.40—
Jahús	" 5.60—
Egy liter kólaaj	" —.50

Jászágok. — Szarvasmarhaféle:

	Árak K-ban	Forgalom
N. oszt. jármosókör	3000—6000—	60 drb
III.	2000—3000—	156 "
Vágómarha élőszulú kilója	4.00—4.25	148 "
Fejőstehén	800—2600	182 "
Vágóstehén kigként	3.50—4—	156 "
1 éves úszóborju	600—800	30 "
Ókőborju	400—800	24 "
Vörös borju kigként	3.20—3.80	28 "
Birka és kecske	150—200	40 "
Bárány párja	90—110	240 "
Bivalykör	2700—3600	8 "

Lovak:

1 pár kocatló	K 3000—6000
1 " igásló I. oszt.	" 2000—4000
1 " " II.	" 1600—3000
1 " " III.	" 800—2000
1 drb 1 éves csikó	" 400—8000

Forgalom volt 464.

Sertések élőszulú kilója:

Malac párja	K 220—640
2 éves sertések párja	" 400—700
1 " " " " "	" 500—800
1 drb hasas koca	" 600—1000

hízott sertés kilója: 6.80

Falkássertések:

Forgalom sertésekből: Süldő	46 drb
Hízott 240—300 kgr.	K 6.80 14 "
Félhízott 100—160	drb 22 " 6 " 22 "
Vagyaskönyű	" 8 " 30 "
Malacféle	" 70 "
1 és 2 évesek	146 "
Tenyészkocák.	18 "

90 kilón felüli hízott sertéseknél a vételár páronként 45 kiló élet és 4 százalék levonása mellett fizetendő.

Hetivásár élénk volt, felhajtás kevés. Árak csökkentek. Kereslet még mindig a fejős tehenszékben nyilvánul.

A hadsereg ellátása vágómarhával. A vágómarha beszerzése a hadrakelt sereg részére Magyarországon mindenképp nehézségekbe ütközik. A feltétlenül szükséges mennyiség aránylag nagyobb részét Ausztriában kellett beszerezni, mivel a megállapított quota Magyarországon megközelítőleg nem volt le szállítható. Minthogy ez az állapot a hadrakelt sereg feltétlenül szükséges élelmezése szempontjából többé-kevésbé nem tartható, a cs. és kir. hadügyminisztérium a m. kir. földmivelügyi minisztériummal egyetértéssel május és június havára a cs. és kir. hadügyminisztérium Vágómarha Bevásárlási Központjának magasabb bevásárlási árakat engedélyezett, amely árak azonban július havától kezdődőleg minden hónapban rendezésekre jobban fognak állítani. Ebben megállapodás jött létre arra nézve is, hogy ha ezen magasabb árak mellett a Magyarországra nézve megállapított quota a mai szabad vásárlással előteremtendő nem lenne, úgy a m. kir. földmivelügyi minisztérium a rendkívüli helyzet által indokolt súlyos rendszabályokhoz fog folyamodni, hogy a kedvezettség szükségletét kényszereszközök igénybevitelével biztosítsa.

NYILTÉR.

HETI ÁRJEGYZÉK:

Vizespohár csiszolt üvegből	—26
Borospohár csiszolt üvegből	—20
Vizeskancsó csiszolt üvegből	1.50
Borospalack csiszolt üvegből	1.50
Teáscsésze fehér finom porcellán	1.—
Teáscsésze színes finom porcellán	1.80
Porcellán vizeskancsó díszítéssel	2.50
Kávésbögre emlék felírással	—70
Fali sőtartó majolika fedéllel	2.50
Majolika vizeskancsó színezéssel	8.—
Teáskészlet aranyozással	10.—
Kávékészlet aranyozással	10.—
Feketékészlet aranyozással	10.—
Mosdókészlet felszerelve	12.—
Ebédőkészlet aranyozással	40.—
Vizeskészlet színes aranyozással	4.—
Boroskészlet színes aranyozással	4.—
Söröskészlet színes aranyozással	4.—
Tészta készlet finom majolika	5.—
Befőtteskészlet 6 személyre	4.—

Konyha felszerelési áruk.

Főzőedények.

Táblaüveg. Porcellánárak.

Képkerepezés művészies kivitelben. Ablaküvegezés!

Eladás nagyban és kicsinyben.

KOMLÓS TESTVÉREK

üveg és porcellán nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám 372.

Főszerkesztő: DR. KRÜGER ALADÁR

Felolós szerkesztő: DR. PAPP KÁROLY

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

Ma szombaton

Románia elfoglalása

a legújabb háborus felvétel 3 felv. Amint Mackensen átkel a Dunán.

A diadal színmű.

Bubi csintalan bohózat.

Helyárak rendesek.

Előadások kezdete hétköznap d. u. fél 6 órakor, vasárnap és ünnepnap d. u. 3 órakor.

P. I. 5579/8—1916 szám.

Hirdetmény.

Bónyi Adorján margittai kir. közjegyző Margittán 1916. évi június hó 24. napján elhalálozván, az 1874. XXXV. t.-cz. alapján felhívja a kir. törvényszék mindazokat, akik a közjegyzői biztosítékra az 1886: VII. t.-cz. 40. §-ánál fogva törvényes zálogjoggal bírnak, hogy követeléseiket három hó alatt jelentsék be, mert különben azok tekintetbevétele nélkül fog a biztosíték kiadása iránt intézkedni. Nagyváradon, a kir. törvényszék első polgári tanácsának az 1917. évi május hó 2-ik napján tartott üléséből Kérchy Péter s. k. t. elnök. Révész Gusztáv s. k. előadó. Patzkó Antal s. k. tanácsstag.

A hirdmény hitelűl:
Neszvadba Sándor
shiv. tisztviselő.

ECET

valódi garantált szeszből,
meleg utca előállítva,
kapható

Zuckermann Salamonnál

Nagypiac-tér 5 Telefon 757.

Ecet eladás minden mennyiségben.

Óvakodjunk az ipari tejsav és más idegen anyagokból előállított ecettől!

A Rákóczi-ut legforgalmasabb részén

emeletes ház eladó.

Felvilágosítást ad:

Dr. Imrik Gusztáv ügyvéd

Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

Nagyvárad legszebb kirándulóhelye
Szent László Püspök Gyógy-Fürdő
Nagyvárad mellett

Fürdöttem teljes!

Kénes hévíz források természetes forrása 42°C kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és más fájdalmas betegségek ellen. 500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. — Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. Nagyszabású nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvizel, uszástanfűz, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld az igazgatóság.

Komzsik Alajos,
a fürdő bérlője.

Vizvezeték-utcán szép kilátással egy családnak való ház eladó.

Felvilágosítást ad:

Dr. Imrik Gusztáv ügyvéd

Sal Ferenc-u. 15. Telefon 416.

Telefon 1404. Utcai helyiség

MOCSÁRY SÁNDOR

Épület- és díszmű bádogos,
vizvezeték és villanyszerelő.

Nagy-Várad, Zöldfa-utca.
Zöldfa-épület.

Villanymotor, irógépek, kerékpárok, ellenőrző kasszák és gramofonok szakszerű javítása és állandó jókarban tartása. Bronzműves, lakatos és műszerész munkák elfogadhatnak.

IZSÁK LIDIA
elsőrendű tűzszalon

Nagyvárad

Park-szálloda

Nagy Sándor-u. 1.

szobákban.

Fűzőket a legelső dívt szerint 2 óra alatt elkészítünk, késs fűzőkben egyenes tartók, máltartók és hűsítőket nagy választék. Fűzőket választás vágott vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szilgietti színház művésznőinek egyedüli szállítója.
:: Telefon: 11-53. ::

Eladó ház,

befásított udvarral.

Fürdő-utca 18. sz. alatt.

ÁLTALÁNOS TAKARÉKPÉNZTÁR
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Nagyvárad, Bémer-tér.

Befizetett részvénytőke
1.000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket könyvecskékre és folyószámlára s azt előnyösen kamatoztatja. Leszámítol váltókat. Engedélyez előnyös feltételek mellett jelzálogkölcsönöket törlesztésekre. Előleget ad érték-papírokra.

* Eladó Bethlen és Kaszárnya u. ca sarkán egy ialméressel látott tizle ház előnyös fizetési feltételekkel. Általános Takarékpénztár r. t. Nagyvárad, Bémer-tér 2.

Hasábos és vágott

TÜZIFA

szükségletét a legnagyobb bizalommal csak

JENEI M. CÉGNÉL

szerezheti be

Nagypiac-tér, Kugler és Andrányi palota. Telefon 10-13. szám.

Megrendelések pontosan kimérve, hivatalos házhoz szállítatnak.